

JOVENTUT I CULTURA

Haig de començar declarant que he fet una excepció : ja no vaig a donar conferències, per regla general. En dos anys n'he donades només dues per compromisos amb entitats a les quals estava lligat. Tractant-se de Sant Martí, però, no m'hi podia negar, sense trobar-me incòmode i, en certa manera culpable. Molts dels meus oients saben com porto aquesta població dintre meu i com l'estimo. Quan els anys comencen a poblar de records la nostra memòria, és quan més enyorem els llocs on de petits vam viure i vam somiar. Amb això queda explicat per què he vingut a Sant Martí, i amb quin goig. Moltes de les cares que contemplo ja no les reconec, perquè constitueixen, formen, aquestes generacions joves que a tot arreu han sorgit. Pensem només que en trenta anys ja hi ha tota una fillada, i que en un segle són tres les generacions, - a voltes quatre- que conviuen.

El tema que he triat porta un títol una mica imprecís i que pot fer certa por al començament : joventut i cultura. Potser tots estarem d'acord sobre què vol dir joventut, però a l'hora de manejar el terme cultura ja no hi estarem tant. Per exemple, als medis rurals, la gent

no sol utilitzar aquesta paraula : a la ciutat, si algú trepitja algú a l'autobús li demana perdó, i, si no ho fa, li diuen : quina poca cultura !

Amb això ja tenim un dels significats que la gent dona al mot cultura: és educació, bones maneres. Li diuen, al desconsiderat, que no té cultura: igualment, en comptes de " no té" podrien dir-li "quina mala educació que té".

Però també trobarem que la gent diu d'una persona: té molta cultura, referint-se que ha estudiat molt, que és molt savi: així trobem aquest concepte traslladat a l'esfera del saber, a l'acumulació del saber, a l'haver fet una o dues carreres, a ser un escriptor, un enginyer, un advocat, un famós professor. Es la segona accepció.

També diuen d'una persona que és culta, o cultivada, quan sap fer moltes coses, quan té moltes habilitats, se sap moure en el món, com els gestors, els polítics, els qui saben convèncer.

Resumint : cultura com educació fina, cultura com molta de saviesa, cultura com coneixement del món.

De seguida ens adonarem que els tres conceptes no comparteixen idèntiques càrregues de força. Ni ~~procedeixen~~, procedeixen, de la mateixa font

- a) una persona pot tenir cultura amb el sentit de refinament natural si té bons sentiments, si és respectuosa amb els altres si no vol la incomoditat de ningú i és caritativa o cordial. I això no cal estudiar-ho. Es té o no es té. Hi ha persones que no han estudiat gens i són educades, estimen els altres.
- b) cultura com ~~acumulació~~ acumulació de saber prové sempre del fet d'haver estudiat molt. Hi ha persones que han estudiat moltíssim i no són gens educades, que poden ésser fins i tot anti-pàtiques. Hi ha professors que tothom els reconeix que saben molt, però no tenen gota de refinament.
- c) Coneixement del món, saber estar en els llocs, sortir-se de situacions difícils no prové de l'estudi ni de sensibilitat natural. Gneralment procedeix del fet d'haver viscut molt. Un ex-presidencari, o un viatger o un aventurer o una dona de vida irregular, com que coneixen els vicis dels homes i de les dones, tenen gran experiència, que no és el mateix que tenir cultura.

Podriem dir que una cultura ideal seria la que tingués a parts iguals tots els tres elements fragmentaris que he esmentat : sensibilitat, estudis i coneixement del món. Posem un exemple: un home o una dona amb estudis superiors, que, a més a més, de manera natural, és delicat i educat, respectuós i no egoista, i que ha viscut prou per tenir reaccions valentes i adultes, és una persona culta.

Això seria la cultura individualment considerada: però també sentirem a parlar de la cultura ~~espanyola~~ ^{catalana}, de la cultura americana, de la cultura antiga... Això són conceptes col·lectius. Fan referència a termes geogràfics i a termes històrics. Als pobles la gent diu : aquestes ruïnes són del temps dels moros; i entén que els moros van viure allí, que hi tenien, durant un temps, el seu mode de vida. Aquest viure una colla de gent en un indret durant un temps, amb els seus costums, els seus edificis, la seva religió i la seva ciència és una cultura, també.

Endemés, hi ha una cultura universal, la marxa de l'home a través del temps, per tota la superfície de la terra. Ja sabem que fa milers i milers d'anys els homes eren poc més que animals, i que, poc a poc, van

anar desenroïllant la seva intel·ligència. Primer van aprendre a fabricar-se destrals i ganivets, i eines per pescar; després van aprendre a fer-se vestits i cases i a criar bestiar i a fer nèixer l'agricultura, que no és altra cosa que la domesticació de la naturalesa productiva.

Ara, al cap dels mil·lenis, des del milió llarg d'anys que els homes com a tals homes, poblen la terra, ens trobem dins la cultura del segle XX. Aviat, els més joves viuran dins la cultura del segle XXI.

Quins canvis hi ha hagut ? Si pensem només en cinquanta o seixanta anys enrera, si parlem amb els padrins, la sorpres és molta. Veiem com hem avançat en aspectes materials, com hem retrocedit en aspectes morals o, almenys, com hem canviat en conceptes morals. Hi ha més llibertat per algunes coses, hi ha molta menor llibertat en d'altres. Els vestits, les begudes, els vehicles, els invents domèstics (rentadores, televisions, aspiradors, calefaccions...) tot ha canviat.

I ha canviat molt de pressa. La cultura del segle XX és una cultura d'acceleracions, va cada vegada més de pressa. Les coses passen de moda ràpidament, ningú no conserva res, i el sentit de la tradició es perd.

6

Hi ha persones grans que es maregen amb tants de canvis. Que la televisió els cansa, que troben que els vehicles van massa ràpids, que els fan por els instruments elèctrics a la casa. Però els joves i els de mitjana edat reben amb molt de gust aquestes novetats, perquè són útils i fan la vida, sembla, més còmoda.

Quin paper fans els joves dins la cultura del segle XX ?

No podem parlar en conjunt. Entre un jove que viu a la muntanya i un jove que viu al pla la diferència és molta. Entre un jove que viu al pla agrícola i un altre que viu prop d'una gran fàbrica també, i entre el qui viu en un suburbi industrial de ciutat i el que va a la universitat, també. La noia que ha hagut de quedar-se a casa perquè hi ha malalts o té els pares vells és molt diferent en actituds que la que pot, lliurement, fer el que vulgui dins la ciutat o al camp.

Però, com que tots són joves, bé hi haurà un punt d'igualtat, un punt de ~~convergència~~ convergència, a més a més del comú denominador d'ésser joves.

Aquest punt d'igualtat, de semblança, el dona la disconformitat amb el món que els seus pares els han donat. Els joves no estan d'acord

amb el conjunt de la cultura, -costums, ensenyament, modes de vida - dels seus pares i dels seus avis. I amb això vull dir de la generació anterior, perquè bé se'ls poden estimar els pares i els padrins, però no voldrien haver de viure la vida que ells van fer i fan.

En això són iguals els joves del medi rural que els joves del medi ciutadà. Per això es parla de la protesta dels joves.

Però a la protesta hi tornarem més tard. Ara anem a veure quines possibilitats té els joves dels medis rurals per entrar en la cultura del ~~segle~~ segle XX.

Primer : cultura com sensibilitat.

Això de la bona educació ara està sofrint una mica de retrocès. A les ciutats encara més. L'home del segle XX viu sol, cadascú tancat dins la seva closca, com els cargols. Ningú no ajuda ningú. La violència - robatoris, danys a les persones, violacions, assassinats, - han augmentat de trenta anys ençà. No oblidem que hi ha hagut una terrible guerra mundial, unes crisis econòmiques fortes i tot de petites guerres arreu del món. Dins aquest context de violència és fàcil que una part del jovent se senti atret precisament per això,

Per la violència en qualsevol de les seves formes. Però també és cert que el jovent, molta part, la major part, vol obrir-se camí en la vida de manera honesta i directa, jugant net i a base de treball. I per a això cal formar-se, cal estar preparat. Quina és la preparació cultural, entenent per cultura aquesta suma de qualitats de sensibilitat saber i experiència de món, que espera al jove dels medis rurals ? Quina sensibilitat pot tenir el jove situat en un medi rural ? Hem dit abans que això ni es compra ni es ven, però podem afirmar que s'ensenya, que és sempre un producte de la família.

No fa molt passava al volant per un poble i vaig veure dos nens que donaven puntades de peu a una cosa blanca, semblant a una pilota, però que semblava tenir cordills o algun penjoll. Només quan estava ja més lluny em vaig adonar, reflexionant que allò era una gallina. Una gallina moribunda, possiblement empestada, que havien llançat des d'una granja o havia caigut d'un camió... Els nens no tenien cap sensibilitat en fer morir d'aquella manera un animal, a cops. Però menys sensibilitat tenien els qui havien llançat la bèstia en aquell carrer de afores.

Un altre dia , a la sortida d'Arbeca, camí de Belianes, vaig veure una branca d'ametller a la vora de la carretera. No feia pas nosa al mig, però si una mica prop de la cuneta. Al costat mateix hi havia uns paletes construint una granja. Van veure com em desviava una mica. A la tarda, en tornar, a vint metres d'on jo era, un motorista va caure perquè va topar amb aquella branca. Vaig parar el cotxe i, comprovant que el motorista no s'havia fet mal, em vaig dirigir als paletes dient que aquella branca era allí des del matí i que potser s'havien adonat que feia nosa, però un dels paletes em va contestar que per què no l'havia tret jo. Tenia raó o no, el ~~mh~~ paleta, que havia vist com tots els vehicles se separaven una mica, al llarg de tot un dia, per raó d'aquella branca que ell tenia, caiguda, als seus peus mateix ? Era falta de sensibilitat, la frase de "ja s'ho faran ".

Això és general a tot el món. La gent que va d'excursió poques vegades recullen les escombraries que deixen, els nostres boscos són plens de vidres romputs, de llaunes, de plàstics, com les platges. La gent no respecta les flors i dona empenta a les persones velles a l'hora de pujar a l'autobús.

La policia de Nova York va col·locar uns agents ~~que~~ disfressats de pobres homes per alguns carrers, caiguts, arrenjats a les parets, fent veure que s'havien desmaiats. Ningú, en més de dues hores, no es va aturar a auxiliar-los. La mateixa prova s'ha fet ~~en~~ a la vora d'una autopista alemanya.

La gent té tanta pressa que les famílies no tenen temps d'~~educar~~ educar en aquestes coses els fills. I el que de bo els puguin ensenyar en aquest terreny a l'escola no és suficient si a casa no veuen bons models. Els pares han perdut el sentit de la distància i del respecte que abans, potser exageradament, imposaven als fills. Hem passat d'un extrem a l'altre. Les ciutats s'han fet incòmodes, hostils, enemigues de l'home. Res no sembla tenir valor. I ara això està arribant també als pobles, perquè la gent s'ha cregut que tot el que sigui enfora de les parets de casa ha d'anar a càrrec de l'ajuntament. I no és veritat. Tot el poble ha d'educar els menuts de tot el poble.

El camp predisposa al contacte amb la naturalesa. Encara els pobles permeten que els nens juguin al carrer i els pobles tenen afores, que les ciutats han perdut. Això és favorable, perquè els nens poden jugar,

i tenir espais lliures, però també, pel fet que al medi rural hi ha moltes coses no immediatament necessàries -munts de llenya, palla, portes de cobert i eres, etc- se senten més cridats a no respectar la integritat de res. I tot és importatn, és necessari respectar-ho tot. Una educació en el respecte a les coses i als animals farà que acabin respectant-se les persones. Per tant, ja és prou pena que a les ciutats la gent vagi a la seva i els joves cometin violències en sentir-se tan tancats, tan subjectes a limitacions. No fem, també, que una deseducació de la sensibilitat contaminin igualment els nens -i naturalment, els joves- dels pobles. Segon aspecte : la cultura entesa com suma de coneixements. Aquest punt va molt lligat amb la instrucció, amb l'estudi. Com a persona que porto trenta anys dedicat a l'ensejyament, tinc experiència per dir que, en aquest aspecte, el jove de la ciutat té moltes més oportunitats d'instruir-se que no el jove o la noia d'un poble. Això no té remei. Jo visc ara en un poble i quasi mai no vaig a la ciutat. Fa uns sis mesos que no he entrat en un cinema, i quatre que no he assistit a una conferència. Per la meva doble feina de professor i de traductor tinc revistes diverses i llegeixo llibres. Això em manté en contacte, indirectament, amb el món de les curiositats. Però la persona que fa les primeres lletres o l'EGB en un poble sap que

haurà d'anar-se'n en una població més gran si vol continuar estudiant, ja sigui el batxillerat la sigui la formació professional, i, en tot cas, més endavant, una carrera.

Es necessari, avui, haver estudiat una mica més que l'EGB si es vol tenir alguna possibilitat de millorament.

Els mestres i les mestres fan tot el que poden: però en els medis rurals la consideració del valor global de l'ensenyament no és prou estimada. En tot cas, la col.laboració dels pares amb l'escola no adquireix aquella categoria crítica que té a les ciutats. A les ciutats els pares avui no es limiten a mirar les notes dels fills, sinó que intervenen molt directament en tot el que fa referència a l'ensenyament, i això els professors ho agraeixen, i és en benefici del nen o de la nena. Al poble fins fa poc, com que tothom es dedicava a la terra a la manera tradicional, semblava que amb unes nocions de lectura escriptura i càlcul ja n'hi havia prou. Les crisis econòmiques, la emigració, les cases tancades, han fet obrir els ulls a la gent: avui són pocs els joves que es dediquen a la terra, i molts es busquen un jornal fora del poble o es dediquen a tasques industrials en la construcció, la confecció o la cria de

bestiar de granja. Són solucions pobres. Haurà d'arribar un dia que els pobles tornin a tenir vida, que la comarca estigui ben abastida de serveis, que hi hagi suficient alicient per viure-hi i desenrotllar-se. Però si la gent no es va preparant des d'ara mai no podran reclamar allò a què tenen dret. És el peix que es mossega la cua: no hi ha avantatges perquè la gent no sap demanar-los i la gent no sap demanar-los perquè no ha disposat dels avantatges d'una educació-estudi prou bàsics. Aquest cercle viciós cal trencar-lo. Pensem que la pressió econòmica és molt forta, ~~manda~~ i obliga al jove i a la noia a buscar-se el jornal als catorze anys, o als setze. Però també és cert que entre la gent dels medis rurals són molts més els qui deixen els estudis que han començat *al cap de ben poc*. Això és degut a la poca valoració dels estudis. Per sort, entre els defectes de la llei d'educació hi ha la virtut de fer obligatòria l'assistència a classe a tothom fins complerts els 14 anys. Jo diria que haurien d'estudiar encara més, fins als setze: almenys el primer cicle de Formació Professional. Perquè, no ens enganyem: si més endavant aquesta persona ha de buscar feina en una ciutat o en una

industria o servei de la mateixa comarca, haurà de començar per baix de tot. L'home del camp està en molt males condicions de competir si no ha augmentat una mica els estudis més enllà de l'assistència a l'escola. ^{de petit}

Un altre factor : l'assistència a l'escola és una cosa que hauria de ser molt continuada: als medis rurals es produeixen moltes més faltes d'assistència a classe que no en d'altres medis. I la continuïtat és absolutament necessària. Fa pena de veure com es deixen perdre dies de classe per qualsevol fotesa. A Rússia, el noi o la noia que fa faltes repetides i no les pot justificar per malaltia el fan anar a treballar a, l'estiu, en una granja col.lectiva, a la força.

Tenim el jovenet o la noia que ha anat a l'escola fins als 14 anys. I després, quin ús fa de tot el que ha après ? Es produeix molts cops allò que se'n diu analfabetisme de retrocès, que és el cas de la persona -i això es dona molt al camp- que havent après un mínim a l'escola, després ho oblida perquè no llegeix, perquè no resol mai un problema, perquè no escriu ni una mala carta. No critico, apunto fets. Llavors, la suma de tantes persones a mig formar o deixades en el terreny dels coneixements,

crea una societat formada de gent que no saben on van, que són rutina-
ris i que s'han de fiar de la televisió, perquè es cansen fins i tot
de llegir ~~els~~ les lletres grosses del diari. Això és penós per als
joves, que se n'adonen quan estan acabant la joventut, quan ja enfilen
la costa del matrimoni.

La culpa és de la societat on viuen, que, sobre no tenir prou compte
de la formació de la sensibilitat, no ha valorat prou bé els beneficis
d'una educació completa. Llavors el jove pagès és sempre l'últim de la
fila, i això encara que amb el seu esforç hagi obtingut una posició fora
de la pobresa i tingui el seu automòbil.

Que la gent sap més coses ara que no abans és evident: els estudis,
fins i tot els elementals, són millors, les comunicacions ens posen
cada dia en contacte amb tot el món, i la gent sembla més espavilada.
Però, quants directius polítics ~~no~~ surten de les files del camp? Pocs,
perquè hi ha aquesta base que falta. Però també, quantes famílies estan
d'acord que l'ensenyament cal pagar-lo, quantes mares neguen als seus
fills aquell ~~quadern~~ quadern que vol, aquella capsa de llapis, aquell
llibre que li fa goig?

La solució seria que els qui ara estudien més que no els seus pares es poguessin quedar als pobles, que hi tinguessin vida, i canviessin les condicions culturals d'aquells pobles, donant més cabuda a més cursos, més cursets, organitzant conferències, etc. Pensem que encara la cultura es troba en els llibres, i si repassem les cases dels pobles, què pocs en trobarem! I la biblioteca pública, on és? I si n'hi ha, qui hi va?

Es publiquen a l'any bastants milions de llibres, al món. I no pas novel·les, sinó llibres informatius, crítics, d'assaig i anàlisi de tota mena de problemes. Es a dir, que inclús per estar al corrent de les més mínimes coses referents a la pròpia activitat de cadascú, cal llegir llibres. Quants en llegeixen els joves, als pobles? Hi ha peresa, i la culpa no és tota seva, avui dia es prefereix més la distracció que la formació, la conversa desvagada que no la seriosa capacitació, i l'ambient no hi ajuda gens.

A l'hora de concedir beneficis, ajuts, etc, els polítics miren per damunt de tot l'home de la ciutat, però no el pagès. D'aquest només se'n recorden a l'hora de recaptar vots. Aleshores li diuen que és honrat, que és sa i que és l'esperança de la pàtria. Però no fan gran cosa per millorar les seves condicions culturals. És clar que ell tampoc no ho demana.

El tercer aspecte de la cultura d'un home, que es basa en l'experiència, en el saber anar pel món, és aque**ll** on el jove del camp s'ha es-
 pavilat més. Del xicot que venia del poble o del mas a fer el servei ^{militar}
 trenta anys enrera, embadocat molts cops o desconfiat i enyoradís, al
 xicot que avui vesteix igual que tots, i s'adapta fàcilment, hi ha un
 gran diferència. L'automòbil, el poder gastar uns diners el diumenge
 anant a la discoteca, l'optimisme i més bona salut d'avui donen una mica
 més de confiança al jove i a la noia del poble. El fan semblar més per-
 sona de món, i, en certa mesura, ho és. Però, també aquí té una limita-
 ció. Que sàpiga preguntar, que es pugui moure, no vol dir que un afer
 el resolgui més de pressa que l'home de ciutat que té moltes, moltes
 amistats, que té entrada als llocs sense haver de trucar a la finestra
 ta, que ha vist moltes més coses... També aquí, malgrat la millora del
 nivell de vida, i la facilitat del transport, el jove rural està en
 inferiors condicions. Perquè en el seu medi aviat s'han acabat les co-
 neixences i la malla de favors i contrafavors que fan de l'home de
 ciutat un privilegiat a l'hora de moure's en el món: és només
 una impr²ssió de participar en aquesta cultura del dinamisme, la que
 té el jove del camp.

Algú pot objectar-me i criticar-me dient-me que ho pinto tot fosc. Ho pinto com és, simplement. I ara ,no pas en descàrrec del que he dit sinó girant una mica el mitjó, vull afegir que ,malgrat que la triple divisió de la cultura que he donat abans sigui força vàlida, de la manera que corre el món, podríem considerar la cultura encara sota un altre aspecte. En la vida diària, en la lluita diària pel pa i per les comodatats i pel pervindre, cultura avui vol dir tant com informació. Esser culte avui vol dir ser informat. El respecte a la flor que marcava com una imatge de la sensibilitat ha passat a ésser informació de l'ecologia, o sigui contaminació, coneixements del medi ambient, conservació general de la naturalesa: la cultura entesa com acumulació de coneixements adquirits a l'escola i al llibre se substitueix per informació especialitzada, perquè l'home no pot saber-ho tot. I el poder moure's amb agilitat per la selva dels negocis i del transport és informació sobre les darreres novetats, les darreres lleis, les últimes maniobres polítiques...

Estar informat és estar en el món. No estar-ne és estar fora del món. I aquí si que se li fa una forta estafa al jove del camp, fins i tot al

més espavilat o al més inquiet. Perquè encara que ell es documenti, llegeixi, investigui, ni la societat que té a la vora el segueix, ni la societat de la ciutat el té en compte. No està prou "informat" al minut, i li falta aquella possibilitat de moviment per arribar a saber coses que es comenten. Els comentaris, tan importants, arriben tard al medi rural.

Resumint : el jove, situat en un medi rural , té tots els inconvenients per culturalitzar-se : oposició del medi -família, ambient del poble-dificultat per aconseguir material, curta assistència a classe, i poca facilitat per assabentar-se de les darreres novetats.

Hem de pensar que en l'ordre de la cultura només les grans ciutats estan abastides, aquí i arreu del món : Paris, Barcelona, Nova York, Madrid, Milà, Roma, Londres... En una capital de província, com Lleida, a vegades no es troba un llibre important que sigui novetat : les llibreries han d'enviar a buscar-lo, perquè és clar, no poden tenir-ho tot.

Molt menys el llibre serà a Tàrrrega, Balaguer o Olot. Sí, la cultura com suma de possibilitats només és fàcil de procurar-se-la a les grans ciutats. Però és possible de tenir-la, més lentament, a qualsevol lloc.

Voldria ara parlar dels aspectes de la subcultura. Se'n diu subcultura perquè és un conjunt de ~~un~~ manifestacions que semblen culturals, però que no ho són, sinó fruit de la societat de consum. I que amenacen molt fortament les nostres capes de població poc preparades.

Televisió, revistes parates, distraccions còmodes, són manifestacions d'una "comoditat" que de vegades es confon amb la cultura. Pensem només en la sensació de normalitat i modernitat que dóna l'estar al volant d'un automòbil. Als medis rurals veurem pocs automòbils que siguin simplement pràctics : el que la gent vol són cotxes que semblin cotxes de ric, o, pel cap baix, que siguin ràpids i lluents. Moltes ~~vegades~~ d'aquestes persones pensen que puguen un esglaió de la importància social pel fet de posseir un automòbil ben entapissat, de motor potent i de cromats ben enlluernadors. Les revistes il.lustrades, amb la mentida de les seves dones ben vestides o ben despullades, amb les festes de societat en marcs refinats, traslladen en un somni a uns ambients que semblen importants. La veritable cultura, aleshores, ens és amagada, i se'ns dóna un substitutiu, el mirallet enganyador del luxe. Llavors la veritable cultura, que vol dir saber estar generosament en el món, no ens importa tant, per-

què donem més importància als aspectes superficials de la vida, o preferim somiar que no pensar.

Els més jovenets, quan poden agafar el manillar d'una moto d'aquestes d'avui, que, com cabres, s'enfilen pels rostos i els marges amb força soroll, es deuen preguntar que de què serveix l'estudi i la formació si ja són els amos del món ?

Tot això són mostres de subcultura o infracultura, com les novel·les seriades de la ràdio o les fotonovel·les. Si sabiem fer un esforç per millorar el nostre entorn no ens caldria recórrer als falsos somnis d'aquesta subcultura.

Els remeis ?

No som aquí per donar remeis, sinó per insistir sobre un fenomen. Hem de pensar que el món no ha variat gaire en el que pertoca a la gent: la gent és sensiblement igual ara que un segle endarrera: hi ha persones que volen fer-se riques i es dediquen als negocis, n'hi ha que volen tenir una cultura i estudien i llegeixen i n'hi ha que només volen anar tirant. Aquests, doncs, han existit sempre, però jo diria que ara han augmentat. No volem fer tant d'esforç com abans. Hem passat d'haver de fer menys esforços físics a voler fer menys esforços de cap. O no ?

Mireu : entre l'home que s'havia de llevar a les dues del matí per tragar garbes a l'era, fer l'estasa, i estar-se tot el dia girant, ventant, ererant i ensacant fins al que avui pot fer-ho tot mecanitzat i sense matinar, hi ha diferència, és clar. Entre la dona d'abans i la d'ara dins la casa, també, i cap noia casadora no s'aconsolaria pas d'haver de bugadejar com tots hem vist als pobles amb pala i panera amunt i avall. Però en l'esfera de la intel·ligència i de la preparació en l'estudi, en l'educació amb el tracte amb els altres i en l'habilitat per superar les dificultats de la vida moderna no que no tenim dret a voler descansar: aquí, precisament, cal treballar més que mai, ni que només sigui perquè al món ningú no regala res.

Així, doncs, el remei és polític i individual. Cal que la gent es prepari a consciència, de primer amb una educació bàsica ben feta, després amb una formació professional o estudis més superiors si pot i li convé; i, a part d'això, cal que les associacions de tota mena siguin associacions de veritat per tal que els pobles puguin fer sentir la seva veu i no siguin víctimes d'enganys dels aprofitats que prometen que faran i no fan, i per tal que les seves demandes i súpliques no siguin escol-

tades com qui sent ploure.

Però a la base de tot hi ha l'escola. No és veritat que els mestres que van destinats als pobles siguin inferiors als que es queden a les ciutats. A les escoles dels pobles hi ha mestres absolutament capaços, com a les ciutats n'hi ha de més fluixos. Es la societat dels pobles la que no dóna tota la importància que cal als estudis. Fa pocs dies ha aparegut un llibre important, i gens car, sota el títol de "La Vida Rural en la España del siglo XX" on l'autor analitza els problemes de la vida rural en allò ^{en} que coincideixen a totes les comarques del país, i ens vé a dir que una de les pobreses més fortes que té el camperol és la pobresa cultural, perquè a penes recorda coses que va aprendre a l'escola i en canvi allò que sap del seu ofici ho ha après fora de l'escola, generalment per la pràctica i per la tradició. Però el fonament científic del que fa no el sap. Només que recordés bé allò que va aprendre de nen o nena a l'escola, podria reflexionar el per què del que després fa en el seu ofici. I si ara, amb les noves perspectives escolars, arriba a fer ni que siguin els dos primers anys de Formació Professional, llavors tindrà molt més segur el fonament del seu ofici.

Tots volem que l'agricultor, ara que estem en temps de transformacions, no sigui un pobre de mi, sinó un home amb representativitat. Fins ara la representativitat sindical i política ha estat poc moguda, però les coses van entrant per bon camí. Ara bé, si demà mateix hi ha uns sindicats agrícoles amb més possibilitats de moviment, amb més medis econòmics, amb més opcions per a l'exportació i comercialització dels productes, qui estarà preparat per dirigir-los? Gent de fora? No hauríem pas de permetre-ho. Fins ara havíem dit que no calia esmerçar més temps en la preparació escolar, que alló no donava diners, que amb saber comptar i llegir i escriure n'hi havia prou. Però cal saber una mica de l'esquema de l'organització política, econòmica, del país. Cal entendre més coses que les que pertanyen a una cultura que era "oral" -de paraula- i cal arribar a un esquema de cultura "literal"- de llegir, d'estudiar.

Hem de pensar que la indiferència amb què als pobles s'ha mirat, dins el marc familiar, aquesta insistència en els estudis, i que ha fet dir que "mira, aquell, no va anar mai a estudi i ben espavilat que s'ha fet", com si això fos una regla general, aquesta indiferència s'ha d'acabar. I les sancions als pares, tous o aprofitats, que permeten que els fills i les filles facin massa faltes a col·legi, han d'ésser efectives.

Perquè amb la indiferència per la preparació mental i d'estudis dels fills no es fa ~~al~~ altra cosa que confirmar la potència dels cacics, que han existit sempre i que s'han valgut de la ignorància o de la pobresa dels qui els envoltaven. Aquests, els cacics, són els qui han alimentat aquest desgavell de la ~~o~~formació dels seus convilatans. I ja seria hora que el camperol, l'agricultor, que avui dia ha millorat una mica el nivell econòmic, i es creu que ja no li poden pintar la cigonya, decidís que és ell el responsable de la formació dels fills i plantés cara als intents d'obstrucció d'una major culturalització del seu poble.

L'agricultor només ha valorat la formació perquè ha vist que aquesta formació permet d'obtenir bons llocs de treball fora del poble. Non ha pensat que un més alt nivell de cultura entre tots, permetria veure venir els enganys i les estafes i les combinacions dels que, molts cops sense autèntics interessos dins el poble, des de fora el volen dominar. La preparació cultural no és solament per tenir uns salaris més o menys alts, sinó per ser més persones.

I, finalment, hi ha la continuïtat. Anant més a escola i quedant-se després tothom a casa i amb el seu negoci no resoldríem pas del tot el futur. Cal que hi ~~hi~~ ~~hagi~~ hi hagi als pobles actes culturals muntats pels mateixos elements del poble. Que una persona de fora vingui un dia a donar una conferència és com una disertació de Quaresma per un predicador ~~com~~ ^{Uogat}: una novetat, un acte més o menys bonic o més o menys avorrit. Convé que la biblioteca municipal que ha d'existir a cada poble existeixi de veritat i funcioni. Convé que els clubs de joves, que ara són a tots els pobles, no es limiti a unes guitarres, un bar o unes converses sobre política i sobre com són d'antiquats els pares. Convé que els joves facin estudis sobre el propi poble. En teniu un exemple ben viu amb Belianes, per tants conceptes poble rival de Sant Martí, on els joves han muntat una exposició sobre el poble, amb fotografies, gràfiques de producció, nombre d'habitants, i fins i tot un pla del poble amb el sobrenom de cada casa. I un estudi dels regs del terme i de les partides. I d'aquí es pot passar a la replega de documents que hi ha per les cases, a les representacions d'actes antics del poble, a tantes i tantes coses que no necessàriament s'han de fer

a l'escola i a càrrec dels mestres ni per part de gent de fora.

Fa dos anys em van venir a veure un grup de joves i noies de l'Espluga de Francolí que havien estudiat una mica el poble i als quals vaig animar per tal que ~~feien~~ fessin un llibre amb tot el que sabien i podien demanar. Van trigar dos anys i vaig tenir la satisfacció de veure com l'havien fet i el tenien al carrer: l'un havia estudiat els ocells del terme, l'altre els conreus, un altre els carrers i els portals i les places, un altre els costums, qui l'aigua, qui el vi, qui havia escrit un parell de planes sobre personatges pintorescos o interessants del poble. I ara n'hi ha un altre grup que estudia coses referents a l'Espluga Calva. Perquè què no també a Sant Martí? Són coses que no cal fer de pressa, que no és com anar una tarda d'excursió o fer una cargolada. Volen temps, però tampoc no cal ~~que~~ que siguin importantíssimes. Només informatives. I ja veieu les festes que s'estan fent a Vallfogona en honor del cèlebre rector, i que han promogut alguns del poble. Tot és possible si hi ha voluntat. I al món hi ha temps de tot, *jovent*: de ballar, de córrer per la carretera, i d'estudiar i tenir la satisfacció d'haver col.laborat a l'ennobliment del poble.

El tercer aspecte de la cultura d'un home, que es basa en l'experiència, en el saber anar pel món, és aqueol on el jove del camp s'ha espavilat més. Del xicot que venia del poble o del mas a fer el servei trenta anys enrera, embadocat molts cops o desconfiat i enyoradís, al xicot que avui vesteix igual que tots, i s'adapta fàcilment, hi ha un gran diferència. L'automòbil, el poder gastar uns dineros el diumenge anant a la discoteca, l'optimisme i més bona salut d'avui donen una mica més de confiança al jove i a la noia del poble. El fan semblar més persona de món, i, en certa mesura, ho és. Però, també aquí té una limitació. Que sàpiga preguntar, que es pugui moure, no vol dir que un afer el resolgui més de pressa que l'home de ciutat que té moltes, moltes amistats, que té entrada als llocs sense haver de trucar a la finestra ta, que ha vist moltes més coses... També aquí, malgrat la millora del nivell de vida, i la facilitat del transport, el jove rural està en inferiors condicions. Perquè en el seu medi aviat s'han acabat les coneixences i la malla de favors i contrafavors que fan de l'home de ciutat un privilegiat a l'hora de moru moure's en el món: és només una impr2ssió de participar en aquesta cultura del dinamisme, la que té el jove del camp.

Algú pot objectar-me i criticar-me dient-me que ho pinto tot fosc. Ho pinto com és, simplement. I ara ,no pas en descàrrec del que he dit sinó girant una mica el mitjó, vull afegir que ,malgrat que la triple divisió de la cultura que he donat abans sigui força vàlida, de la manera que corre el món, podríem considerar la cultura encara sota un altre aspdcete. En la vida diària, en la lluita diària pel pa i per les comoditats i pel pervindre, cultura avui vol dir tant com informació. Esser culte avui vol dir ser informat. El respecte a la flor que marcava com una imatge de la sensibilitat ha passat a ésser informació de l'ecologia, o sigui contaminació, coneixements del medi ambient, consergació general de la naturalesa: la cultura entesa com acumulació de coneixements adquirits a l'escola i al llibre se substitueix per informació especialitzada, perquè l'home no pot saber-ho tot. I el poder moure's amb agilitat per la selva dels negocis i del transport és informació sobre les darreres novetats, les darreres lleis, les últimes maniobres polítiques...

Estar informat és estar en el món. No estar-ne és estar fora del món. I aquí si que se li fa una forta estafa al jove del camp, fins i tot al

més espavilat o al més inquiet. Perquè encara que ell es documenti, llegeixi, investigui, ni la societat que té a la vora el segueix, ni la societat de la ciutat el té en compte. No està prou "informat" al minut, i li falta aquella possibilitat de moviment per arribar a saber coses que es comenten. Els comentaris, tan importants, arriben tard al medi rural.

Resumint : el jove, situat en un medi rural , té tots els inconvenients per culturalitzar-se : oposició del medi -família, ambient del poble-dificultat per aconseguir material, curta assistència a classe, i poca facilitat per assabentar-se de les darreres novetats.

Hem de pensar que en l'ordre de la cultura només les grans ciutats estan abastides, aquí i arreu del món : Paris, Barcelona, Nova York, Madrid, Milà, Roma, Londres... En una capital de província, com Lleida, a vegades no es troba un llibre important que sigui novetat : les llibreries han d'enviar a buscar-lo, perquè és clar, no poden tenir-ho tot.

Molt menys el llibre serà a Tàrrrega, Balaguer o Olot. Si, la cultura com suma de possibilitats només és fàcil de procurar-se-la a les grans ciutats. Però és possible de tenir-la, més lentament, a qualsevol lloc.

Voldria ara parlar dels aspectes de la subcultura. Se'n diu subcultura perquè és un conjunt de manifestacions que semblen culturals, però que no ho són, sinó fruit de la societat de consum. I que amenacen molt fortament les nostres capes de població poc preparades.

Televisió, revistes barates, distraccions còmodes, són manifestacions d'una "comoditat" que de vegades es confon amb la cultura. Pensem només en la sensació de normalitat i modernitat que dóna l'estar al volant d'un automòbil. Als medis rurals veurem pocs automòbils que siguin simplement pràctics : el que la gent vol són cotxes que semblin cotxes de ric, o, pel cap baix, que siguin ràpids i lluents. Moltes ~~vegades~~ d'aquestes persones pensen que puguen un esglauó de la importància social pel fet de posseir un automòbil ben entapissat, de motor potent i de cromats ben enlluernadors. Les revistes il·lustrades, amb la mentida de les seves dones ben vestides o ben despullades, amb les festes de societat en marcs refinats, traslladen en un somni a uns ambients que semblen importants. La veritable cultura, aleshores, ens és amagada, i se'ns dóna un substitutiu, el mirallet enganyador del luxe. Llavors la veritable cultura, que vol dir saber estar generosament en el món, no ens importa tant, per-

què donem més importància als aspectes superficials de la vida, o preferim somiar que no pensar.

Els més jovenets, quan poden agafar el manillar d'una moto d'aquestes d'avui, que, com cabres, s'enfilen pels rostos i els marges amb força soroll, es deuen preguntar que de què serveix l'estudi i la formació si ja són els amos del món ?

Tot això són mostres de subcultura o infracultura, com les novel·les seriades de la ràdio o les fotonovel·les. Si sabíem fer un esforç per millorar el nostre entorn no ens caldria recórrer als falsos somnis d'aquesta subcultura.

Els remeis ?

No som aquí per donar remeis, sinó per insistir sobre un fenomen. Hem de pensar que el món no ha variat gaire en el que pertoca a la gent: la gent és sensiblement igual ara que un segle endarrera: hi ha persones que volen fer-se riques i es dediquen als negocis, n'hi ha que volen tenir una cultura i estudien i llegeixen i n'hi ha que només volen anar tirant. Aquests, doncs, han existit sempre, però jo diria que ara han augmentat. No volem fer tant d'esforç com abans. Hem passat d'haver de fer menys esforços físics a voler fer menys esforços de cap. O no ?

armino Union shia

Mireu : entre l'home que s'havia de llevar a les dues del matí per tra-
ginar garbes a l'era, fer l'estesa, i estar-se tot el dia girant, ven-
tant, ererant i ensacant fins al que avui pot fer-ho tot mecanitzat i
sense matinar, hi ha diferència, és clar. Entre la dona d'abans i la
d'ara dins la casa , també , i cap noia casadora no s'aconsolaria pas
d'haver de bugadejar com tots hem vist als pobles amb pala i panera
amunt i avall. Però en l'esfera de la intel·ligència i de la preparació
en l'estudi, en l'educació amb el tracte amb els altres i en l'habili-
tat per superar les dificultats de la vida moderna no que no tenim dret
a voler descansar: aquí, precisament, cal treballar més que mai, ni que
només sigui perquè al món ningú no regala res.

Així, doncs, el remei és polític i individual. Cal que la gent es pre-
pari a consciència, de primer amb una educació bàsica ben feta, després
amb una formació professional o estudis més superiors si pot i li convé
i, a part d'això, cal que les associacions de tota mena siguin associa-
cions de veritat per tal que els pobles puguin fer sentir la seva veu
i no siguin víctimes d'enganys dels aprofitats que prometen que faran
i no fan, i per tal que les seves demandes i súpliques no siguin escol-

tades com qui sent ploure.

Però a la base de tot hi ha l'escola. No és veritat que els mestres que van destinats als pobles siguin inferiors als que es queden a les ciutats. A les escoles dels pobles hi ha mestres absolutament capaços, com a les ciutats n'hi ha de més fluixos. És la societat dels pobles la que no dóna tota la importància que cal als estudis. Fa pocs dies ha aparegut un llibre important, i gens car, sota el títol de "La Vida Rural en la España del siglo XX" on l'autor analitza els problemes de la vida rural en allò que coincideixen a totes les comarques del país, i ens vé a dir que una de les pobreses més fortes que té el camperol és la pobresa cultural, perquè a penes recorda coses que va aprendre a l'escola i en canvi allò que sap del seu ofici ho ha après fora de l'escola, generalment per la pràctica i per la tradició. Però el fonament científic del que fa no el sap. Només que recordés bé allò que va aprendre de nen o nena a l'escola, podria reflexionar el per què del que després fa en el seu ofici. I si ara, amb les noves perspectives escolars, arriba a fer ni que siguin els dos primers anys de Formació Professional, llavors tindrà molt més segur el fonament del seu ofici

Darcino Union 2/11

Tots volem que l'agricultor, ara que estem en temps de transformacions, no sigui un pobre de mi, sinó un home amb representativitat. Fins ara la representativita sindical i política ha estat poc moguda, però les coses van entrant per bon camí. Ara bé, si demà mateix hi ha uns sindicats agrícoles amb més possibilitats de moviment, amb més medis econòmics, amb més opcions per a l'exportació i comercialització dels productes, qui estarà preparat per dirigir-los ? Gent de fora ? No hauríem pas de permetre-ho. Fins ara havíem dit que no calia esmerçar més temps en la preparació escolar, que alló no donava diners, que amb saber comptar i llegir i escriure n'hi havia prou. Però cal saber una mica de l'esquema de la organització política, econòmica, del país. Cal entendre més coses que les que pertanyen a una cultura que era "oral" -de paraula- i cal arribar a un esquema de cultura "literal"- de llegir, d'estudiar.

Hem de pensar que la indiferència amb què als pobles s'ha mirat, dins el marc familiar, aquesta insistència en els estudis, i que ha fet dir que "mira, aquell, no va anar mai a estudi i ben espavilat que s'ha fet", com si això fos una regla general, aquesta indiferència s'ha d'acabar. I les sancions als pares, tous o aprofitats, que permeten que els fills i les filles facin massa faltes a col·legi, han d'ésser efectives.

Perquè amb la indiferència per la preparació mental i d'estudis dels fills no es falafa altra cosa que confirmar la potència dels cacics, que han existit sempre i que s'han valgut de la ignorància o de la pobresa dels qui els envoltaven. Aquests, els cacics, són els qui hana alimentat aquest desgavell de la orformació dels seus convilatans. I ja seria hora que el camperol, l'agricultor, que avui dia ha millorat una mica el nivell econòmic, i es creu que ja no li poden pintar la cigonya, decidís que és ell el responsable de la formació dels fills i plantés cara als intents d'obstrucció d'una major culturalització del seu poble.

L'agricultor només ha valorat la formació perquè ha vist que aquesta formació permet d'obtenir bons llocs de treball fora del poble. Nonha pensat que un més alt nivell de cultura entre tots, permetria veure venir els enganys i les estafes i les combinacions dels que, molts cops sense autèntics interessos dins el poble, des de fora el volen dominar. La preparació cultural no és solament per tenir uns salaris més o menys alts, sinó per ser més persones.

I, finalment, hi ha la continuïtat. Anant més a escola i quedant-se després tothom a casa i amb el seu negoci no resoldriem pas del tot el futur. Cal que hi hagi hagis als pobles actes culturals muntats pels mateixos elements del poble. Que una persona de fora vingui un dia a donar una conferència és com una disertació de Quaresma per un predicador de fora: una novetat, un acte més o menys bonic o més o menys avorrit. Convé que la biblioteca municipal que ha d'existir a cada poble existeixi de veritat i funcioni. Convé que els clubs de joves, que ara són a tots els pobles, no es limiti a unes guïtarres, un bar o unes converses sobre política i sobre com són d'antiquats els pares. Convé que els joves facin estudis sobre el propi poble. En teniu un exemple ben viu amb Belianes, per tants conceptes poble rival de Sant Martí. on els joves han muntat una exposició sobre el poble, amb fotografies, gràfiques de producció, nombre d'habitants, i fins i tot un pla del poble amb el sobrenom de cada casa. I un estudi dels regs del terme i de les partides. I d'aquí es pot passar a la recollida de documents que hi ha per les cases, a les representacions d'actes antics del poble, a tantes i tantes coses que no necessàriament s'han de fer

La solució seria que els qui ara estudien més que no els seus pares es poguessin quedar als pobles, que hi tinguessin vida, i canviessin les condicions culturals d'aquells pobles, donant més cabuda a més cursos, més cursets, organitzant conferències, etc. Pensem que encara la cultura es troba en els llibres i si repassem les cases dels pobles, què pocs en trobarem ! I la biblioteca pública, on és ? I si n'hi ha, qui hi va ?

Es publiquen a l'any bastants milions de llibres, al món. I no pas novel·les, sinó llibres informatius, crítics, d'assaig i anàlisi de tota mena de problemes. Es a dir, que inclús per estar al corrent de les més mínimes coses referents a la pròpia activitat de cadascú, cal llegir llibres. Quants en llegeixen els joves, als pobles ? Hi ha peresa, i la culpa no és tota seva, avui dia es prefereix més la distracció que la formació, la conversa desvagada que no la seriosa capacitació, i l'ambient no hi ajuda gens.

A l'hora de concedir beneficis, ajuts, etc, els polítics miren per damunt de tot l'home de la ciutat, però no el pagès. D'aquest només se'n recorden a l'hora de recaptar vots. Aleshores li diuen que és honrat, que és sa i que és l'esperança de la pàtria. Però no fan gran cosa per millorar les seves condicions culturals. Es clar que ell tampoc no ho demana.

a l'escola i a càrrec dels mestres ni per part de gent de fora.

Fa dos anys em van venir a veure un grup de joves i noies de l'Espluga de Francolí que havien estudiat una mica el poble i als quals vaig animar per tal que fecin fessin un llibre amb tot el que sabien i podien demanar. Van trigar dos anys i vaig tenir la satisfacció de veure com l'havien fet i el tenien al carrer: l'un havia estudiat els ocells del terme l'altre els conreus, un altre els carrers i els portals i les places, un altre els costums, qui l'aigua qui el vi qui havia escrit un parell de planes sobre personatges pintorescos o interessants del poble. I ara n'hi ha un altre grup que estudia coses referents a l'Espluga Calva. Perquè no també a Sant Martí ? Són coses que no cal fer de pressa, que no és com anar una tarda d'excursió o fer una cargolada. Volen temps, però tampoc no cal que siguin importantíssimes. Només informatives. I ja veieu les festes que s'estan fent a Vallfogona en honor del cèlebre rector, i que han promogut alguns del poble. Tot és possible si hi ha voluntat. I al món hi ha temps de tot, joent: de ballar, de córrer per la carretera, i d'estudiar i tenir la satisfacció d'haver col.laborat a l'ennobliment del poble.